

לימוד היומי דקהילתנו

שולחן ערוך	שולחן ערוך	שולחן ערוך	שולחן ערוך	שולחן ערוך	שולחן ערוך	שולחן ערוך
יום	יום	יום	יום	יום	יום	יום
שבת	ש"ד	לד	קכט	הורה	תקא	תקב
א	ט"ו	לד:	קל	קכד	תקג	תקד
ב	ט"ז	לה	קלא	קכז	תקח	תקי
ג	י"ז	לה:	קלב	קכה	תקה	תקי
ד	י"ח	לו	קלג	קכה:	תקט	תקי
ה	י"ט	לו:	קלד	קכו	תקיא	תקיב
ו	כ'	לו	קלה	הורה	תקיג	תקי

בקרני אורה

יו"ל ע"י קהילת חסידי ברסלב
בנשיאות הגה"צ רבי יעקב מאיר שכטער שליט"א

471 | פרשת בהעלותך | י"ד סיון תשפ"ו

דבר המערכת

קדושת ימי השבועות לא עברו ולא יעברו מתוכינו, זוהי קדושה נצחית שמלווה אותנו בכל עת. עלינו רק להיות ערים להתחבר לקדושה זו שניטעה בתוכנו ולהתחיל מחדש להמשיך קדושה נשגבה זו. התורה הקדושה מזהירה אותנו "רק השמר לך ושמור נפשך מאד פן תשכח את הדברים אשר ראו עיניך ופן יסורו מלבבך כל מי חייך והודעתם לבניך ולבני בניך, יום אשר עמדת לפני ה' אלקיך בחורב" (דברים טו, טז). מכיון שזו קדושה קיימת לדורי דורות, וכשאנו זוכרים זאת ומשתוקקים לקבל אור קדושה זו, היא משפעת עלינו בכל עת מחדש.

מעיקרי העיקרים בקדושת יום טוב זה הוא השמחה בקיום התורה והמצוות, וכדברי מוהרנ"ח: "לקיים המצוות בשמחה זה עיקר קבלת התורה, שזהו בחינת השמחה של שבועות, כמו שמצינו שהיו הצדיקים הראשונים שמחים מאד בשבועות שהוא קבלת התורה, כי עיקר קבלת התורה היא השמחה של מצוה" (ליקוטי הלכות, חלה ג, ב).

על נקודה זו נטושה מערכה כבדה מאד מצד הנחש הקדמוני, שעיקר נשיכתו היא העצבות והעצלות שהוא מטיל על התורה ועל המצוות (ראה לקרי"מ ח"א קפ"ט) בעוד שעל כל תאוות העולם הזה הוא מלביש שמחה מזוייפת, והיא שגורמת את כל הכבודות והלאות בקיום התורה עד שרבים ממירים חלילה רע בטוב.

"ובאמת" - כתב מוהרנ"ח - "מה שאצל רוב בני האדם הדבר בהיפך, שאכילה ושתייה ושאר תאוות הגוף אינו נקרא אצלו עבודה ומצוות ומעשים טובים נקרא אצלו עבודה וגייעה, זהו בעצמו בחינת החילוף שנתהפך בן המלך בבן השפחה, עד שסברו שבן המלך הוא עבד ח"ו ובן השפחה הוא מלך ח"ו" (ליקוטי הלכות, ברכת השחר ג, ט).

מי שחפץ בחיים, צריך להתחבר לקדושת שבועות ולהמשיך את שמחת 'קבלת התורה' לכל השנה כולה, להודות ולהלל לשבח ולפאר את קדושת התורה והמצוות ולשמח נפשו בכל נקודה דנקודה שזכה לה מאוצר חיים זה, והשמחה הזאת היא עיקר ההתחזקות לעמוד איתנים נגד כל פיתויי המרים של הרחוב הקלוקל והסוער כל כך ולחבר אותנו לחיי נצח באבהה בכל עת ובכל שעה.

העורכים

פתרו של מלך

לחפש ולבקש אחר כל צד זכות ודבר טוב שאפשר למצוא בישראל ולדון את הכל לכף זכות, כי הם בחינת כתר להשם יתברך (ליקוטי מוהר"י, ו).

חובתנו להתמים עצמנו לאמת זו, אין ספק שכלל שמקבלים אמת זו כפשוטה כך יכולים להישמר ביתר שאת מלשון הרע, כי בוודאי היינו נזהרים להתאפק בכל כוחינו גם בעת הצער הכי גדול כדי שלא להיכשל בעלבון כרתו של מלך.

וכך מלמדים אותנו חז"ל (ליקוטי שמעוני, שמות פכ"ז) על הפסוק הנאמר בפרשתנו 'ואתנה את הלויים נתונים לאהרן ולבניו מתוך בני ישראל' וגו', כאשר בהמשך הפסוק מוזכרים 'בני ישראל' חמשה פעמים: 'בוא וראה כמה חיבב הקב"ה ישראל שהוא מזכירן חמשה פעמים בפסוק אחד כו', כך הקב"ה מתאוה להזכיר את ישראל בכל שעה. אמר רבי יהודה ברבי סימון, משל לאחד שהיה יושב ועושה עטרה, עבר אחד וראה אותו, אמר לו: מה אתה יושב ועושה? אמר לו: עטרה. אמר לו: כל מה שאתה יכול לקבוע בה אבנים טובות ומרגליות קבע, שהיא עתידה להינתן בראשו של מלך. כך אמר הקב"ה למשה: כל מה שאתה יכול לשבח לישראל לפני, שבח, לקפאן פאר, שאני עתיד להתפאר בם שנאמר ישראל אשר בך אתפאר."

כל אחד ואחד מישראל הוא כתר העתיד להינתן בראש מלך מלכי המלכים כביכול, וְשִׁבְחָם וּפְאָרָם הם שבחו ופארו של כתר המלך בעצמו.

בסוף פרשתנו אנו לומדים על העונש המר שקיבלה מרים הנביאה על שדיברה לשון הרע באחיה משה רבינו ע"ה, והרמב"ם (בסוף הלכות טומאת צרעת) מבאר את חובת זכירת מעשה מרים שהתורה רוצה שנתבונן "מה אירע למרים הנביאה שדיברה באחיה שהיתה גדולה ממנו בשנים וסיכנה עצמה להצילו מן הים, והיא לא דיברה בגנותו אלא מה שהשוותו לשאר נביאים, והוא לא הקפיד על כל הדברים האלו שנאמר והאיש משה עניו מאוד, ואף על פי כן נענשה מיד בצרעת, קל וחומר לשאר בני אדם הרשעים והטפשים המרבים לדבר גדולות ונפלאות."

השכל המטופש שלנו היה אומר, שמרים הנביאה נענשה רק מפני שדיברה באדון הנביאים, ואין נוכל ללמוד מכך על איסור לשון הרע על אדם שפל ופחות, אבל רבותינו למדו מזה קל וחומר, שאם מרים נענשה כל כך על שדיברה רק דברים עדינים שנגעו במיעוט ערכו של משה רבינו, על אחת כמה וכמה מי שמזלזל ומדבר דברים בוטים על אחד מישראל, וכדבריו של ה'חפץ חיים' (שמירת הלשון, שער התבונה פי"ב) על לימוד זה "מכל זה יוכל האדם להתבונן בקל וחומר, שהיום שכולנו כאזובי קיר לגבי מרים הנביאה, אם לא ישמור את עצמו מלשון הרע,

המשך בעמוד ד'

כעסו מפעפע ועולה; איך מלאו לבו של שפל אנוש זה לבזות אותי ברבים ולגרום לי שפיכות דמים שכזו?! איך יתכן שהתנהג עמי בפשע ורשע ולצערני עד עמקי נשמת?! תבערת נפשו לא נותנת לו מנוח, בצר לו הוא שופך מרי שיחו לפני חבריו ומספר להם את שפלותו והשתתותו של אותו פלוני, למען יידעו הכל את טיבו ומהותו שלהל רשע מרושע וחסר לב...

אחת הטעויות המרות ביותר בעת כעס, ובפרט כאשר הכעס נגרם על ידי צער של פגיעה מהזולת, היא הדחיפה הפנימית לספר דופי חברו. "בא לכלל כעס בא לכלל טעות" (ספרי, מטות), אבל הטעות המרה הזאת אינה סתם טעות, אלא טעות הנוגעת בעיקרי העיקרים; חז"ל הקדושים (במסכת נדרים כב) לימדונו: "כל הכועס כל מיני גיהנם שולטים בו", ומפרש הר"ן שם "לפי שהכעס מביאו לכפור בעיקר", והיא שמולידה את הטעות הנוראה לספר לשון הרע על אחד מישראל ולדונו לכף חובה, אשר גם על כך אמרו חז"ל (ערכין טו): "כל המספר לשון הרע כאילו כפר בעיקר".

מעיקרי האמונה שנאמין שה' יתברך רוצה בעבודת ישראל עם קרובו, ושהוא מתכבד על ידי כל אחד מהם. וכדבריו הלוהטים של רבי נתן: "צריך להאמין שבכל אחד מישראל מלושב כבודו יתברך, כי מכל אחד מישראל אפילו הגרוע שבגרועים כל זמן שהוא בכלל האמונה הקדושה ה' יתברך מקבל ממנו כבוד והתפארות פרטי, כי על ישראל גאותו וכבודו וגדלו כידוע" (ליקוטי הלכות, בציעת הפת ו, נח). ואמונה זו מחייבת אותנו ליהזר מאד בכבוד כל אחד מישראל, כי צריך "לידע ולהאמין כי מלוא כל הארץ כבודו, וה' יתברך בוחר בעבודת התחתונים שבזה העולם שהם דרי מטה, ובהם עיקר התגלות כבודו יתברך. ועל כן בודאי צריכים לכבד את הבריות, כי בזה מכבד את ה' יתברך" (שם).

חובתנו לזכור היטב, שאף אם פלוני פגע בנו מאד וציער אותנו ח"ו עד דכדוכה של נפש, אולם סיפור גנותו אינה פוגעת בו בלבד, אלא היא חלילה הטלת דופי במלכו של עולם. היא פוגעת בנקודת האמונה של רצונו ה' בעמו ושעל ישראל גאוותו. **דבר זה צריך לתת לנו כח להתאמץ בכל כוחינו ללמד זכות על הזולת, כי בכבוד מלך המלכים עסקינן ולא בכבוד אדם פרטי.**

רבינו הקדוש מלמדנו: "צריכים ליהזר מאד לדון את כל אדם לכף זכות, ואפילו החולקים עליו ומבזים אותו צריך לדונם לכף זכות ולשתוק להם, ועל ידי זה נעשה בחינת כתר כו', כך כל אחד מישראל הוא בחינת כתר להשם יתברך, וצריך להכניס בו כל מין אבנים טובות שאפשר למצוא, **שצריכים להשתדל**

פניני אור

אמרות מהורות מרבי"ק ותלמידיו

אמר פעם מהר"ן: נוהגים אנשי העולם לומר לאדם המשתדל לפרנסתו: "אתה עשה, והקדוש ברוך הוא יעזר לך", ואני אומר: 'קשה' יעזר אז תוכל לעשות". **"די וועלט זאגט דו טוא און זאגט וועט דיר העלפן, איך זאג אז זאגט וועט העלפן וועט מען טאהן".**

(שיח שרפי קודש)

תגובות והערות
3323796@gmail.com
ניתן לקבל את הגיליון באימיל מידי שבוע

הדל"נ 7:03 • ניץ ההמה 5:30 • מוזק"ש 8:11
צאת השבת 8:20 • צאה"ש לר"ת 8:56

וַיֵּאֱמִינוּ בַּה' וּבַמִּשָּׁה עֲבָדָיו! (ו)

דודו דייקא? אך באמת שניהם כאחד טובים, כי בודאי עיקר בירור האמונה שבכל דור דודו הוא על ידי הצדיק האמת שבאותו הדור, ועל כן צריכין להתקרב אליו דייקא וכנ"ל. אך הבעל דבר מתגרה בזה הצדיק מאד ומתגבר בכל דור דודו לרחק את העולם מזה הצדיק על ידי גודל הקושיות והמחלוקת שמרבה עליו, אשר על כן צריכין לחפש ולבקש מאד את הצדיק האמת כנ"ל.

וזהו בחינת גודל שבח מעלת קדושת קבלת התורה אשר ה' יתברך חמל עלינו ונתן לנו את תורתו הקדושה על ידי משה רבינו נאמן ביתו, כי ה' יתברך רואה את הנולד וראה בחמתו שמתגברין עזי פנים בכל דור דודו שחולקין על הצדיק האמת שבכל דור, ומסתירין ומעלימין אותו ומרחיקין את העולם ממנו ... על כן ה' יתברך ברחמי הקדים רפואה למכה, ונתן לנו את תורתו התמימה על ידי משה רבינו ... כי על ידי גודל הקדושה שנמשך עלינו בקבלת התורה, על ידי זה אנו זוכין למצוא את הצדיק בכל דור דודו ולהתקרב אליו. כי לולא קבלת התורה חס ושלום, לא היינו זוכין כלל להתקרב להצדיק האמת שבדור מחמת גודל התגברות העזי פנים שבכל דור החולקים עליו ומסתירים אותו כנ"ל. אבל על ידי קבלת התורה זכינו שנתברר המדמה וזכינו לאמונה שלימה כל כך, עד שאפילו אחר כך כשהתגבר הבעל דבר ובלבל האמונה על ידי מעשה העגל, אף על פי כן נשאר הרשימו שעל ידי זה יש לנו כח לחפש את הצדיק האמת בכל דור ולהתקרב אליו" (שם, לד. עיי"ש אריכות דברי, כי קיצרנו מאד).

כך שהתורה והמצוות, הם האור והנר שעל ידם אנו מחפשים את הצדיק... "וזהו" כי נר מצוה ותורה אור, היינו שהתורה והמצוות הם בחינת אור ונר שעל ידם יש לנו כח לחפש את הצדיק להתקרב אליו. כי יסוד האמונה שנשארה בנו ממתן תורה - שהבטיח ה' יתברך למשה "וגם כך יאמינו לעולם", וכל צדיק אמתי שבכל דור דודו הוא בחינת משה - על ידי יסוד האמונה הזאת, יש לנו כח לחפש ולבקש את הצדיק האמת" (שם).

"אבל השטן התגרה בהם מאד על ידי הערב רב, שהם המנחשים והקוסמים של מצרים שלא נטרוו מזהמת הנחש, שמהם נמשכו בחינת נביאי השקר הנ"ל, עד שהסית והדיח אותם בכפירות גדולות, עד שעשו אותו מעשה של העגל. וכל זה בא להם על ידי שלא נזהרו באזהרה הנ"ל לבקש ולחפש עוד ועוד את הרוח הקודש של הצדיק האמת משה רבם, כדי לברר עוד את האמונה הקדושה ולחזקה יותר ויותר. ומחמת שנתרשלו בזה, התגרה בהם השטן והכשילם כל כך בכפירות כאלה עד שעשו עבודה זרה ממש" (ליקוטי הלכות, שלוחין ה, ט).

וכן הוא בכל דור דודו - אם אין מחפשים אחר "הצדיק האמת שבכל דור", אי אפשר להינצל מזהמת הנחש, ולזכות לאמונה מבוררת ושלימה.

"ועל כן צריכין להשתדל להתקרב לצדיק הדור דייקא כדי שיזכה לברר לנו האמונה הקדושה בכל פעם כפי היום והשעה, כי אף על פי שבשעת מתן תורה זכו ישראל לאמונה, וכן אחר כך על ידי הצדיקים והנביאים שהיו בכל דור שנתבררה האמונה בכל פעם יותר ויותר, אף על פי כן אנו צריכין עכשיו בדור הזה להתקרב לצדיק האמת שבדור הזה, כדי שיברר לנו האמונה כפי העת והזמן של עכשיו, כי האמונה צריכין לברר בכל יום ויום מחדש ... ואין די לו במה שנתברר המדמה וכו' על ידי קבלת התורה, ועל ידי הספרים של הנביאים והצדיקים שיש מכבר, כי צריכין דייקא לבוא להצדיק האמת שבדור הזה כדי לברר האמונה בכל עת, כפי הבירור שצריכין בזה הדור בכל יום ויום מחדש" (ליקוטי הלכות, ברכת הרי"ד ד, לג).

ואכן, עיקר בירור האמונה אינה אלא ע"י הצדיקים שבכל דור, כשכל מטרתה של 'מתן תורה' הייתה: לתת לנו את היכולת לחפש ולהתקרב לצדיק האמת שבדור, ובכך לברר את האמונה בכל דור דודו.

שכן: "לכאורה קשה: מה פעלנו בבירור האמונה שזכינו בשעת מתן תורה, מאחר שעדיין אנו צריכין לצדיק האמת שבכל דור

במאמר האחרון התבאר שע"י קבלת התורה פסקה זוהמת הנחש מישראל, וזכו לבירור המדמה ושלימות האמונה.

אמנם, גם אחר מתן תורה - בירור האמונה לא נגמר, אלא הוא עסק תמידי ויומיומי.

"כי באמת שלימות האמונה צריכין להמשיך על עצמו בכל יום ויום מחדש, כי הקדוש ברוך הוא מחדש בטובו בכל יום תמיד מעשה בראשית ... בשביל לגלות אלקותו ואדנותו כדי שידעו שיש מחדש בורא הכל, שזה עיקר התכלית של הבריאה כידוע ... אבל את זה לעומת זה עשה אלקים, וכמו שה' יתברך מסבב סיבות בכל יום ומחדש מעשה בראשית בכל יום כדי לגלות האמונה, כמו כן את זה לעמת זה מתגבר הסטרא אחרא והקליפות להסתיר ולהעלים האמונה הקדושה ולהכניס כפירות וקושיות חדשות בלב כדי לבלבל האמונה הקדושה, כי בכל יום יצרו של אדם מתגבר עליו וכו' כמו שאמר רבותינו ז"ל, ועיקר היצר הרע הוא בחינת כפירות שמשם עיקר כוחו של היצר הרע, כמבואר בדברינו כמה פעמים" (ליקוטי הלכות, ברכת הרי"ד ד, לג).

וכפי שאכן היה תיכף לאחר מתן תורה; לא חלף זמן רב, וכבר נכשלונו בחטא העגל - חטא הכפירה. "אשר כל אדם משתומם על זה, היאומן כי יוספר שאחרי שזכו ישראל לקבל את התורה באותות נוראות כאלו וכולם זכו לרוח הקודש וכו', ואחרי כל אלה הנשמע כזאת שיעשו מעשה כזאת לטעות אחר העגל?!" (שם).

ואכן, כל זה לא בא אלא מחמת חסרון החיפוש אחר הצדיק וההתקשרות המוחלטת בו, שכן:

"גם אחר שקיבלו ישראל את התורה וזכו לבחינת רוח הקודש על ידי הצדיק האמת שהוא משה רבינו, ופסקה זוהמתן זוהמת הנחש אז, כמו שאמר רבותינו ז"ל, אף על פי כן עדיין היו צריכין לחפש ולבקש הרבה עוד, למצוא ביותר שלימות את הרוח הקודש של משה רבם, ואז היו זוכים למה שהיו זוכים.

פניני פרק אבות - פרק א'

לאנשי כנסת הגדולה נאמר שוב "ומסרה", והשינוי הזה אומר דרשני.

והביאור בזה ע"פ דברי האריז"ל הוא, שלמסור את יסודות התורה כולה על כל כללותיה ופרטותיה ליהושע, שהיה יחיד, למרות גדולתו המופלאה, הוה למעלה מדרך הטבע לגמרי, ולכן נאמר הלשון "ומסרה" כלומר מסירה מושלמת שכולה מלעילא, וזאת ע"י סיעתא דשמיא מופלאה, והמקבל זקוק לביטול מוחלט של שכלו ודעתו האנושי. שע"ז הוא זוכה לדרגה נעלה ביותר (כדהלן מדברי רבינו בלקו"מ סי' כ"ז).

אכן אצל הזקנים והנביאים שהיו רבים, שכל אחד נטל את חלק התורה השייך לו, כבר לא נאמר לשון מסירה.

ואילו אצל אנשי כנסת הגדולה, שמהם נמשכה התורה להמשך הדורות עד עולם, הוצרכו לסייעתא דשמיא גדולה ומיוחדת, וזאת כדי שלא תשכח התורה מישראל עד עולם, לזה כתיב שוב "ומסרה" וכנ"ל, כי כדי לזכות לקבל את התורה ולהתעלות מדרגתם לדרגה גבוהה יותר, וכן למסירה מוחלטת של התורה לכלל ישראל על כל שבטיהם לדורות עולם, על כל אלה צריכים לסייעתא דשמיא מיוחדת ביתר שאת ועוז, וכן בביטול גמור של אמונה לנותן התורה - שזה ענין המסירה המוחלטת ללא שכל עצמי" ("יומם" - שנת תשמ"ט)

גיהנום] כי לפי הלכה יורש אדם גם דברים זמניים, כגון שהי' לאביו זכות זמנית.

ושייך לעיל בענין עולם הבא, אמרתי פעם פירוש על מאמר חז"ל: "כל העונה אמן בכל כוחו פותחים לו שערי גן עדן" - שע"י עניית אמן והזהירות בה, פותחים לו בעולם הזה פתחים ברוחניות, שע"י עניית אמן יכנס לשערי הקדושה לזכות לחיים נצחיים, וזה ענין "פתחו לי פתח כחודו של מחט", כי עניית אמן הוא דבר קל, במלה אחת, אפילו אם האדם בשפל המצב, והברכה אמר אדם אחר ולא הוא, עכ"פ אם הוא מתכוין באמן, הרי זה פתח של גן עדן. וחז"ל אמרו "גדול העונה אמן יותר מהמבורך", שמשמעותו שמעלה את כח הברכה יותר, ע"י ענייתו אמן (מה שלא היה לפני ענייתו).

(אוסף מכתבים מכתב מ"ח)

"מִשָּׁה קָבַל תּוֹרָה מִסִּינַי וּמִכָּרֵה לַיהוֹשֻׁעַ"

"ועל הכל צריכים לסייעתא דשמיא גדולה. כי הנה מובא בשם האריז"ל על המשנה באבות: משה קיבל תורה מסיני ומסרה ליהושע, ויהושע יוהושע לזקנים, וזקנים לנביאים, ונביאים מסרה לאנשי כנסת הגדולה, שיש לדקדק בשינויים בלשון המשנה, כי כשנתן משה התורה"ק ליהושע מובא הלשון "ומסרה", ואילו כשמסר יהושע לזקנים וכן זקנים לנביאים לא כתיב "ומסרה" אלא סתם ויהושע לזקנים וכו', ואילו אצל מסירת הנביאים

למשך זמן הקיץ הבעל"ט נביא במדרונו זה פנינים יקרים על סדר 'פרקי אבות' הנלמדים בשבתות אלו. ויה"ר שנזכה להרגיש מחדש נעימות דברי התנאים הקדושים, וכלשון מוהר"נט במכתבו: "השם יתברך ישמח לבבנו בישועתו, ונזכה לקבל השבת בשמחה רבה כראוי, ולהתחיל 'פרקי אבות' מחדש, להרגיש בלב נעימות המוסר והדרכים קדושים שהעלימו הצדיקים בדבריהם העמוקים מאד" (על"ת, רלח).

"כֹּל יִשְׂרָאֵל יֵשׁ לָהֶם חֶלֶק לְעוֹלָם הַבָּא"

"על דבר מה ששאלת בדקדוק הלשון "כל ישראל יש להם חלק לעולם הבא", למה לא נאמר 'בעולם הבא' בב', לא ענייני במפרשים ע"ז.

ולעניות דעתי לכאורה ע"ד הדרש נראה לומר, שפירוש האימרה הזאת היא כך: 'כל ישראל יש להם חלק בעולם הזה', שעל ידו יזכה לעולם הבא שנאמר "ועמך כולם צדיקים", כלומר, שיש לכל אחד מישראל איזה צדקות ונקודות טובות בעולם הזה שבבחינה זו הוא צדיק, וע"ז יזכה לעולם הבא. ועפ"ז מובן הלשון 'לעולם הבא', היינו כי יש לכל אחד מישראל איזה דבר שזה יוליכו לעולם הבא.

ומה שהקשית מהלשון 'יורשין גיהנום' [שאלתו היתה, שירושיה היא לכאורה דבר נצחי, וחו' לומר כן על עונש

לקלקל כלי חד פעמי בשבת

מאוד בזה כי מי שעושה כן עובר על איסור תולש. ואין להתיר משום עושים כן רק בדרך התעסקות ורגיעות עציבים כי יותר מזה מבואר בשולחן ערוך סימן שכ"ו (סעי' ט) שאסור לרחוץ פניו ידיו ורגליו בדברים שבואי משיר השיער, אף שאינו מכוין רק לרחיצה.

ומוהר"ח פלאג' ז"ל בספרו **כף החיים** (סי' לא אות מה) כתב: מי שהורגל להיות ידו אוחזת בזקנו בשבת יזדרז למשוך ידו. וידוע מעשה רב אשר הובא בגורי האר"י, שפעם אחת שכח ונתן ידו בזקנו בשבת וחשש שזא ינטל שער ולא הוציא ידו מהזקן עד מוצאי שבת. ועל זה ידו כל הדווים שאין משגיחים בזה ומעבירים כמה שערות מהזקן. ע"כ. והנה האריז"ל החמיר על עצמו שלא להוציא יד מהזקן אפילו באופן שאינו פסיק רישא, אבל ללכת ולתלוש ולקלקל כלים בידיים בודאי אסור.

ובספר ארחות רבנו (שבת אות נד) מסופר; ביום הכפורים האחרון נרטב הגרב של מו"ר ונמנע מלדרוך עליו מחשש סחיטה והשעין את רגלו מורמת על הקרש שבשולי עמוד הסטנדר ושהה כך זמן ארוך אף שזה עלה לו במאמץ רב ובקושי גדול והוא זקן ותשוש מאד וחולה. ע"כ. ואף שהוא החמיר על עצמו ביותר, יש ללמוד מזה עד כמה נזהרו רבותינו מחשש רחוק של איסור שבת.

מצוי לפעמים אצל נערים שבלי שימת לב לוקחים כוסות חד פעמיים או מזלגות וכפות חד פעמיים שעל השולחן בסעודות שבת, ונושכים ולועסים אותם בפה להרגעת העצבים, ויש לדעת שהדבר אסור ויש להזהר בזה מאוד, שכאשר לוקחים כלי שלם ונושכים אותו ומקלקלים אותו עוברים על איסור 'סתירת כל'.

הדברים מפורשים **בביאור הלכה בסימן שי"ד** (סי' ד"ה אסור) שאסור לקלקל כלי בחינם בשבת. ומבואר שם (בסעי' ב) שאסור אפילו לתחוב סכין בספסל סתם. **וברמ"א בסימן של"ז** (סי' ב) מבואר שמטעם זה אין להשתמש במברשת העשוי מקיסמים אפילו לצורך שבת, משום שעלולים הקיסמים להישבר בשעת השימוש. וכתב **הביאור הלכה** (ד"ה שלא) שאף שיש מקילים בזה אין כדאי להקל שהיא כמזלזל באיסור שבת (וע"ע ביה"ל סי' שב ס"א ד"ה לחש). וכל שכן בנדון דידן שאסור לכל הדעות.

ופשוט שאין לעשותו כגם עם כלי חד פעמי שכבר מקולקל, דאף שאין בזה איסור סותר, הרי בלאו הכי אסור לשחק בו ולטלטלו בידיים משום איסור מוקצה מחמת גופו.

מצוי גם לפעמים שבלי שימת לב נושכים בצפרוניים או בעורות השפתיים ובעורות התלויים ליד הצפרניים, ויש להזהר

סבון רחיצה

המשנה ברורה (סי' שכו סק"ל) מביא בשם האחרונים שאסור להתרחץ בשבת עם בורית רכה, והיא מין זי"ף שממרחים על הגוף בשעת רחיצה, כמין סבון מוצק של היום, וכתב שהוא אב מלאכה ופסיק רישא ויש להזהיר העם על זה מאוד. ומסיים: 'וכן הוא מנהג כל ישראל להחמיר בזה'. והנה אף שהיה אפשר לדון בזה ולומר, דסבון רחיצה אינו עשוי להחליק עור הגוף, ועיקר הכוונה למרח את הסבון רק בשביל להוריד את הלכלוך הדבוק על הגוף באמצעות המים, ולא איכפת ליה אם ישאר גומות בסבון או לא, ואדרבה בגמר הרחיצה יוריד את כל הסבון מן הגוף (וע"ע בשש"כ פ"ד הל' מט ועוד). מכל מקום להלכה סגר עלינו המשנה ברורה את הדרך והעיד שמנהג כל ישראל להחמיר.

ובסבון נזולי שאין בו שום ממשות יותר קל, שאם הוא ממש נזול כמו שמן מבואר **בסימן שכ"ח** (סעי' כב, וכ' בסי' שיד משנ"ב ס"ק מה) שאין בזה איסור ממרח. ואם אינו נזול ממש כשמין מצינו **בסימן שט"ז** (משנ"ב ס"קמ"ט) שגם ברוק עבה יתכן חשש ממרח, ואם כן יש מקום להחמיר בזה (וע"ע בדעת"ל סי' שכח סכ"ו). וכן כתב **בשו"ת אגרות משה** (ח"א סי' קיג) שאם הסבון לח הרבה נוהגים להתיר אבל אין נוהגים בביתו היתר זה שאינו לח כמים ממש, וכן ראוי להחמיר. עכ"ד.

משחק פלסטלינה

לפי הדברים אין להקל אפילו לילדים לשחק עם פלסטלינה בשבת לפי שהדרך למרחו

מלאכת ממרה

ידי גוי אסור, ואם מירח המנעלים על ידי גוי אסור עד מוצאי שבת בכדי שיעשו.

גם אסור לנשים להשתמש בתמרוקים שיש בהם ממשות להחליק פני העור, משום איסור ממרח. **ובמשנה ברורה** (ססי' שג ס"ק פא) כתב שראוי להזהיר את בני הבית שלא להחליק השערות בדברים שיש בהם ממשות משום איסור ממרח, שהרי מקפידים על חומר ההחלקה. וכל שכן שאין למרוח וזולין למי שיש לו יובש בשפתיים שהרי מקפידים על ההחלקה.

השחזת סכין

עוד פסק **המשנה ברורה** (סי' שכג ס"קמ"ט) שאסור להשחזת סכין בשבת, אפילו אם משחזי רק בעץ שאינו משייף יפה, ואפילו אם הסכין עדיין מחתך שאין בזה משום תיקון כלי, דעצם החלקת הסכין דומה לממחק.

גזירות מחשש שיבוא לידי מירוח

מבואר **בגמרא ובפוסקים** שבאופנים שיש בהם חשש איסור ממרח מן התורה, אסור חז"ל משום הרחקה גם דברים שיש בהם חשש קרוב שעלול לבוא מחמת זה לידי מירוח. נפסק **בשולחן ערוך** (סי' שיכח סכ"ה) דרטייה שנפלה אסור להחזירה כלל משום חשש שיבוא למרח הרטייה. וכן נפסק (סי' שיד ס"א ומשנ"ב ס"ק מו) שאסור ליתן שעוה בנקב החבית לסתמו, אפילו אם אינו רוצה רק ליתן השעוה בתוך הנקב, מחשש שמא יבוא למרח ולהחליק השעוה על פני החבית. כעין זה כתב **המגן אברהם** (סי' תקיד סק"ו ומבוא במשנ"ב שם סק"ח) שאסור לחמם ביום טוב נר של שעוה ולדבוקו במנורה, מחשש שיבוא לשפסף השעוה כדי להחליקו על פני שטח המנורה, ויהיה חייב משום ממרח.

גזירות משום חשש ממחק

וכן אסור חכמים דברים שיש בהם חשש ממחק, לדוגמא: נפסק **בשולחן ערוך** (סי' שב ס"ח) שאין מגרדין גבב הסכין או בצפורן טיט הדבוק במנעל מפני שעל ידי זה נקלף העור והוי ממחק. ואף שאינו מכוין להחליק העור, מכיון שעושה פעולת החלקה אסור. ולכן אין לגרד טיט הדבוק במנעל רק בקינוח בנחת בכותל או בברזל עב ורחב (משנ"ב שם סק"ו וזלח).

שטיפת כלים

כענין זה נפסק **בשולחן ערוך** (סי' שכג ס"ט) שאף שמותר לשפסף כלים בכל דבר כדי לנקותם, אמנם כלי כסף רך אסור לנקות ולשפסף בעזרת חומר קשה, שעל ידי רכות הכלי וקשיות החומר עלול לגרום להחלקת הכלי ונמצא שעובר על איסור ממחק. ומטעם זה נוהגים כיום שלא להשתמש בשבת בצמר פלדה שהוא חומר חזק, וכן אין משתמשים בסבון שיש בה ממשות [ואף שיש לחלק, כך נוהגים]. אך במברשת סינטטי רך שאין בה חשש סחיטה ובעזרת סבון נזולי אין חשש מעיקר הדין (עיי"ש שעה"צ שם ס"ק מא).

במשנה ברורה **כלל גדול** (שבת עג) נמנה בין ה"ט מלאכות מלאכת 'ממחק', ופירושו; שלאחר שהיו מעבדים את עורות תחשים ואת עורות אילים מאדמים היו מגררים את הצמר ואת השיער מעל העור כדי שיחליק פני העור. ועל פי זה פסק **הרמב"ם** (פ"א ה"ו) שכל הממרח ומחליק בשבת דבר שדרכו בכך חייב משום ממחק, ואפילו אם אינו מסיר שיער או צמר רק משפסף עור שיש בו בליטות כדי שיהא חלק חייב משום ממחק, וכפי שמוכח **בגמרא** (ע"ה) 'השף בין העמודים חייב משום ממחק', ופירושו **הרמב"ם והתוספות** (ד"ה השף) הכוונה שמשפסף עור על עמוד כדי להחליקו.

ובגמרא מובא עוד אופנים שחייבים עליהם משום ממחק; מובא שם 'הממרח רטיה חייב משום ממחק', כלומר, הממרח משחה על תחבושת ומחליק הגומות שיש בה כדי שיהא מוכן לתת אותה על המכה חייב משום ממחק (משנ"ב סי' שכח ס"ק פא וביה"ל שם). עוד מובא **במשנה** (קמ"ו) חבית שהיתה נקובה אסור ליתן עליה שעוה משום איסור ממרח, ואינא שם שבא מעשה לפני רבן יוחנן בן זכאי ואמר חוששני לו מחטאת. **והרמב"ם** (שם) הוסיף שגם הממרח חתיכת שעוה או זפת וכיוצא בהם מדברים המתמרחים עד שיחליק פניהם חייב משום ממחק.

התיקון של המלאכה

והנה כמו שבכל מלאכה של ל"ט מלאכות צריך שיהא בו איזה תיקון כדי שיתחייב, דאילו הקורע שלא על מנת לתפור והסותר שלא על מנת לבנות פטור, כך גם במלאכת ממרח צריך שיהא תיקון בהחלקת הדבר, ואם אין שום תיקון במה שמשוה הגומות אינו חייב מן התורה.

לפי זה צריך לומר שבאופנים הנ"ל נעשה איזה תיקון על ידי המירוח, וכדלהלן;

המחליק פני העור נקרא תיקון מאחר שאחד משלבי ייצור כלי עור הוא על ידי החלקת העור, ואף שאין זה גמר מלאכה, מכל מקום הוא הכנה משמעותית בקידום ייצור כלי עור. גם מירוח תחבושת, מכיון שיש צורך שיהיה חלק, כי כן הדרך לעשות תחבושת חלקה כדי שיהא ראוי לחבוש אותה על הגוף בנקל, וכיון שכן היא הדרך הרי זה נחשב כמתקן תחבושת. וכן מאחר שהדרך להקפיד לסתום נקב של חבית באופן שיהא חלק כראוי ונאה לחבית, הרי זה נחשב שמתקן החבית. וכן מה שכתב הרמב"ם שהממרח חתיכת שעוה וזפת חייב, יש לומר שהכוונה על מה שהיה הדרך בזמנם להחליק שעוה על לוח כתיבה, וזפת לייצר סתימות על הגג.

צחצוח מנעלים

ומטעם זה פסק **המשנה ברורה** (סי' שכג סקט"ז) שאסור לצחצוח מנעלים בשבת במשחה שיש בה ממשות, שמקפידים שיהיה המשחה חלק בלי גומות ואסור משום ממרח. וכתב שהעובר על זה וצחצוח מנעליו במשחה אסור ללבוש המנעלים עד מוצאי שבת, ואפילו על

ולחליקו. ואף שאין זה רק למשחק ואין כאן תיקון ממש, מכל מקום כיון שעיקר המשחק היא בשביל מירוח, וזהו עצם המלאכה, אין להקל.

משחה לרפואה

מי שיש לו פצע וצריך למשוח עליו משחה שיש בה ממשות [באופן שאין איסור רפואה בשבת], אין לו למרוח את המשחה עם הידים על הגוף, משום איסור ממרח. ואפילו אם אין מקפיד על החלקת המשחה אין להקל למרות, וכפי שהתבאר בהחמירו הפוסקים בכל אופן. וכמו כן אין למרוח את המשחה על פלסטר או תחבושת משום איסור מריחת רטיה. והעצה היעוצה שיניח את המשחה כמות שהיא על הגוף בלי מריחה כלל וישים עליה פלסטר (חזו"א סי' נב סקט"ז), שאין איסור לטלטל את המשחה כמות שהיא (סי' שיד סקמ"ה ומג"א שם).

ומשחה שעיקר תרופתה היא שתיבלע לתוך הגוף ולא להישאר דבוק על הגוף אין בזה איסור ממרח, ומותר למרוח לצורך רפואה באופן זה (שו"ת מנח"ח ח"ז סי' כע"ב סי' שטז ס"ק מט).

מירוח אוכלים

פסק **הרמ"א** (סי' שכא ס"ט) שאין איסור ממרח באוכלים, אך המחמיר במאכלים שדרכו בכך תבוא עליו ברכה. ולכן ראוי להחמיר שלא להחליק גלידה סלט חמוס ביצים ותפוז"א מרוסקים וכו' בשביל לייפות את הצורה, אבל מותר להחליק חמאה ומרגרינה על לחם כיון שאינו מכוין לייפות רק למרח על הלחם (משנ"ב סקפ"ב וע"ע סי' שיח ס"ב נב).

רבי נחמן טולטשינער (צ"ל)

מוכן ומזומן

אחר ראש השנה שנת תר"ב התעורר רבי נחמן, והציע בעצמו למוהרנ"ת להתחיל לעסוק מחדש בענין הדפסת הספה"ק "ליקוטי הלכות", ואף שעדיין לא עלתה בידם עד כעת, עכ"ז יעבור עליו מה, רצונו עז להכניס עצמו בעסק הזה, והוא בעצמו מוכן ומזומן לנסוע לבדו על מנת להדפיס את הליקוטי הלכות.

מוהרנ"ת הסכים על ידו, ומיד הפריש לו קצת ממון ממה שהיה בידו, עבור הוצאות הדרך, וקצת מעות שיפרנס עצמו באותן הזמן, ואמר לתלמידו הנאמן ר' נחמן: הרי לפניך קצת ממה שבידי, ולך בכוחך זה לעשות מה שאח"כ. מוהרנ"ת חשב שכשיתחילו בעסק ההדפסה יקבץ אחר כך מאנ"ש נדיבי עם המבינים את גדול מעלת ספרי הקודש של תורת מוהרנ"ת, שכתב ורשמו בספרו 'ליקוטי הלכות'.

ביום ד' וירא שנת תר"ב כותב מוהרנ"ת אודות נסיעתו של ר' נחמן, וז"ל: "ד' וירא תר"ב... והנה כפי מה שמסבב השם יתברך עמנו בנפלאות חסדיו, הגיע עתה הזמן שיסע ידידינו ר' נחמן ללכתו בעסקיו כידוע לך, ומה' מצעדי גבר כוננו, אך דעתי שיעתכב פה עד אחר שבת קודש הבעל"ט, וה' יתן חכמה ועצה אמיתית שנזכה לידע איך להתנהג בזה ובכל עסקינו" (סי' ס"א).

הנסיעה ללמברג

סוף סוף הגיע היום המקנה, וביום א' חיי שרה יצא ר' נחמן ונסע ללמברג, כמובא בעלים לתרופה וז"ל: "ג' ויצא תר"ב אומאן... ות"ל כבר שלחתי את ר' נחמן מטולטשין בהעסק שלנו, וה' יצליח דרכו, ועדיין אין לי שום ידיעה ממנו, כי זה סמוך שיצא מברסלב ביום א' חיי שרה, ה' יגמור בעדינו לגמור חפצינו הנ"ל כראוי" (סי' ס"א).

ר' נחמן הגיע לעיר בראד, ומצא שם החסידים שעדיין היה עליהם הרושם האדיר ממוהרנ"ת, מהנסיעה בשנים שלפני זה בשנת ת"ר. החסידים ההם עוד זכרו את ההתעוררות העצומה שהכניס בהם מוהרנ"ת ז"ל וכיבדו את ר' נחמן בכבוד גדול, גם מצא שם עדיין חברת "הניעור בלילה" שנתייסדה על ידי הדיבורים וההתעוררות של מוהרנ"ת, וכן מצא שם את המדפיסים שעומדים הכן להדפיס ספרי רבינו ז"ל.

וה' יצליח דרכו

מוהרנ"ת המתין בכליון עינים לשמוע ההצליח ה' דרכו של ר' נחמן, וכשברו ר' יצחק הביא לו הידיעה שר' נחמן נתקבל בלעמבערג בסבר פנים יפות, ויש מקום לעסוק בהדפסה, נתמלא מוהרנ"ת בשמחה וגיל, וקרן אור פניו מצמיחת קרן ישועות ההדפסה, כמובא בעל"ת וז"ל: "ה' ויצא תר"ב... הביא לי מכתבו בעצמו והיה לי לנחת גדול, בפרט אשר הודיע לי מר' נחמן נ"י, ה' יצליח דרכו בכל המקום אשר ידרוך לשם כרצונו יתברך, ונזכה לגמור חפצי שמים בישועתו הנפלאה, ולה' הישועה וכו'. והנה מאד הטבת לעשות מה שבארת לי היטב איך נתקבל ר' נחמן בשמחה וכו', הכל רמז וצמיחת קרן ישועה, איך עדיין אנו צריכין בכלל ובפרטיות כל אחד ישועה ורחמים רבים מאד" (סי' ס"ט).

"אני כוסף ומשתוקק לשמוע איזה ידיעה"

וכן כל זמן הנסיעה השתוקק מוהרנ"ת לשמוע מר' נחמן ואם עולה בידו ענין ההדפסה, כנזכר במכתביו וז"ל: "עש"ק וישב תר"ב אומאן... מאלו ידיעות כמה אני כוסף ומשתוקק לשמוע איזה ידיעה קטנה או גדולה מידידי ר' נחמן נ"י, השייכות וליכנה לשלום ויתקנהו בעצה טובה מלפניו יתברך, וישבו אלינו לשלום מהרה, ובוודאי כל אשר תשמע בזה וכתב ובעל פה תודיע לי בזריזות, ולה' הישועה" (סי' ע"א).

הרה"ק רבי חיים מצאנז זיע"א (ז)

לא ירד מעל שולחנו

נכדיו של הרה"ק רבי חיים אורי לפישיץ זצ"ל מספרים ששמעו ממנו כי כשגר בצעירותו בעיה"ק ירושלים תובב"א היה לומד הרבה בספרי ברסלב כי שם מצא את שאהבה נפשו, והיו כמה מקרובי משפחתו שניסו להניאו מכך, והסכימו ביניהם שילכו לברר מה היה דעת קדשו של הגה"ק בעל דברי חיים זצ"ל בענין זה. והלכו אל חסיד ישיש שהיה גר אז בעיה"ק ירושלים תוב"ב, שהיה מוצאו מעיר צאנז והיה מחשובי החסידים של הגה"ק בעל דברי חיים זצ"ל, וענה להם שאצל הדברי חיים זצ"ל לא ירד הליקוטי מוהר"ן מעל שולחנו.

אין ללון בבית שאין שם ליקוטי מוהר"ן

מקובל אצל חסידי צאנז שכך נאמר בשם רבם ה'דברי חיים' שאין ללון בבית שאין בו ליקוטי מוהר"ן (התפרסם בגליון "צאנז" אב תשנ"ה).

ביים זיידען א נאכט

הרה"ח רבי לוי יצחק בנדר זצ"ל סיפר, כי כששהה בגרמניה בימי מלחמת העולם השנייה פגש שם את כ"ק האדמו"ר מצאנז קלויזנבורג בעל השפע חיים זצ"ל, וכה סיפר לו האדמו"ר: "זקני הרה"ק מצאנז החשיב מאד את הרה"ק רבי נחמן זצ"ל וספרו הק' ליקוטי מוהר"ן. ופעם אחת שוחח במשך לילה שלם מגדולתו של בעל הליקוטי מוהר"ן" - בהטעימו - דער זיידע האט אוועק געגעבן א גאנצע נאכט אויף דעם". [הסבא מסר לשם כך לילה שלם]. וחזר בהתפעלות כמה וכמה פעמים: "אה, ביים זיידען א נאכט! - ביים זיידען א נאכט!" [לילה אצל סבא].

לדבר מגדולת רבינו כמוצאי יוהב"פ

הגה"צ ר' יששכר בעריש דאכנער זצוק"ל - האבדק"ק באניע ובסוף ימיו אבדק"ק ייטב לב באנטווערפן - שנמנה על צאצאי הרה"ק מצאנז (אמו היתה בת הרה"ק רבי ברוך מגארליץ בן ה'דברי חיים' זיע"א) סיפר: כי במוצאי יום הכפורים היתה דרכו בקודש של זקנו הגה"ק בעל "דברי חיים" מצאנז לדבר מגדולת רבינו הק' מוהר"ן מברסלב זי"ע.

(מפי הרה"ח ר' ניסן פרענקל הי"ו ששמע מהבאניער רב)

הרה"ק בעל דברי חיים מצאנז נהג לומר תפילות מהספר הקדוש 'ליקוטי תפילות' למוהרנ"ת.

(מובא בספר 'קרובן משה' להגה"צ רבי משה פרידמן גאב"ד יפו וכן סיפר כ"ק האדמו"ר מטאהש זצוק"ל.)

הקשר בין הצדיקים

גודל הערצתו של האי צדיק ונשגב לרבינו הקדוש ולספרו ליקוטי מוהר"ן ועוד נודעו בשער בת רבים, ואף צאצאיו הק' המשיכו בדרכו זו. כל צאצאיו זרעו בחי"ם לא היו מתנגדים מלל, אדרבא, הם המשיכו בדרך זו של כבוד והערכה כוללה להנחיל מזקנם הגדול. להלן הבאנו לקט עובדות מעדויות נאמנות שהתקבלו על ענין זה (הובם ככולם מהספר הנפלא "שבחו של צדיק" שעומד א"ה לצאת לאור בקרוב במהדורה חדשה ונרחבת).

חשובים אצלו מאד

בעל מחבר ספר "עשר קדושות" לתולדות הצדיקים רועי החסידות מדורות הראשונים (המכונה עשר"ך - עשיריית) הגה"צ רבי ישראל בערגער זצוק"ל אב"ד בוקארעסט כותב במערכת שחיבר על רבינו מוהרנ"ת, שהיה אצל הרה"ק מצאנז וראה אצלו את הספרים 'ליקוטי הלכות' ו'ליקוטי עצות' ממוהרנ"ת זצ"ל. ואצל הגבאי המשב"ק ר' זלמן מצא את הספר 'אמת וצדק' (חלק א' מספר 'ליקוטי עצות המשולש') ולקח אותו בעל העשר"ך מהמשב"ק בטענה כי ר' זלמן הגבאי ישיג לעצמו ספר אחר. נענה אליו הגבאי ואמר, כי ספרי ברסלב חשובים מאד אצל הרה"ק מצאנז.

"מעניין בו הרבה פעמים"

עוד כותב הוא שם, בזה הלשון:

"ראיתי בימי חורפי כאשר הייתי לקבל אנפי שכנתא מרן הגאון הקדוש שרבעה"ג מו"ה חיים הברשטאם מצאנז זצ"ל, אשר בחדרו בארגז הקטן שבכותל היה ספרי 'ליקוטי הלכות', ושאלתי להמקורבים ואמרו לי כי מרן מעניין בו הרבה פעמים".

"מיין שבת ספר"

כאשר אחד מחסידי צאנז (הרה"ח ר' בן ציון לפישיץ ז"ל) הפך לחסיד ברסלב, התעוררה נגדו מחלוקת בקרב החסידים, ואביו של אותו אברך הלך להיוועץ בנדון, עם השוחט של הרה"ק מצאנז, שהיה מכוונה "דער דו"קעווער מורה הוראה" [מורה ההוראה של דו"קוב]. משהגיע האב ומלוויו אל המו"צ, ושטחו לפניו את "הבעיה", סיפר להם, כי כשהכינו את שלחן השבת אצל רבו הקדוש מצאנז הניחו עליו את הספר הקדוש ליקוטי מוהר"ן והוא נהג לכנותו "מיין שבת ספר" [הספר שלי עבור שבת].

(שבחו של צדיק מפי הגה"ח ר' יהושע העשיל פרנקל זצ"ל. וכן מפי הג"ר משה הברשטאם זצ"ל מצאצאי הרה"ק מצאנז שכן מקובל אצל צאצאי זקנו)

המשך מעמוד א'

ובפרט אם בכוונה ידבר את הלשון הרע כדי לגנות חברו ולביישו".

נזכור היטב את דבריו של רבי נתן: "אין לך דבר שהבעל דבר יוכל להטעות את האדם ולהפך עבירות למצוות כמו בענין מחלוקת ששם מרקד הבעל דבר, כי בענין זה יכול בקל להתלבש במצוות ולהפוך עוונות הגדולים בתורה למצוות

<p>ברכת מזל טוב להרה"ח ר' אברהם שמואל הירדוק שליט"א להגל אירוסו בני מב"ח חיים ישראל נ"ו עב"ג בשעתו"ס יה"ד שיחבו לבנות בית נאמן בישראל בדרך רביה"ק זיע"א</p>	<p>ברכת מזל טוב להרה"ח ר' עקיבא יהונתן שיינברג שליט"א להגל נישואי בתו עב"ג בשעתו"ס יה"ד שיחבו לבנות בית נאמן בישראל בדרך רביה"ק זיע"א</p>	<p>ברכת מזל טוב להרה"ח ר' אברהם אלחנן חוילפרין שליט"א להגל אירוסו בני מב"ח חיים ישראל נ"ו עב"ג בשעתו"ס יה"ד ר' שמואל אהרן חשין שליט"א יה"ד שיחבו לבנות בית נאמן בישראל בדרך רביה"ק זיע"א</p>	<p>ברכת מזל טוב להרה"ח ר' שמעון ישראל ווינשטוק שליט"א להגל חופנה בני נתן מאיר נ"ו עלול תורה וטעויות יה"ד שיחבו לגדלו לתורה לחופה ולמעש"ט ולרוב נחת קדושה</p>
<p>ברכת מזל טוב להרה"ח להגל חופה וזמון איווצוויז' הי"ו להגל חולדת הבן יה"ד שיחבו לגדלו לתורה לחופה ולמעש"ט ולרוב נחת קדושה</p>	<p>ברכת מזל טוב להרה"ח להגל נתן דוד אנשין הי"ו להגל חולדת הבת יה"ד שיחבו לגדלו לתורה לחופה ולמעש"ט ולרוב נחת קדושה</p>	<p>ברכת מזל טוב להרה"ח להגל חופה וזמון איווצוויז' הי"ו להגל חולדת הבן יה"ד שיחבו לגדלו לתורה לחופה ולמעש"ט ולרוב נחת קדושה</p>	<p>ברכת מזל טוב להרה"ח להגל חופה וזמון איווצוויז' הי"ו להגל חולדת הבן יה"ד שיחבו לגדלו לתורה לחופה ולמעש"ט ולרוב נחת קדושה</p>